

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Dalarnas nätverk för psykisk hälsa

gm/Therese Olsson

Region Dalarna

Avdelningen för Hälsa och välfärd

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Bakgrund

Region Dalarnas avdelning för Hälsa och välfärd utgör plattform för utvecklingsarbete b.l.a. inom socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård. Arbetet ska bedrivas med utgångspunkt i en evidensbaserad praktik och jämlik vård till nytta för invånarna i Dalarna.

Inom avdelningen för Hälsa och Välfärd fanns det fem Regionala Utvecklingsgrupper (RUG) på sakområdena barn och unga, äldre, funktionsnedsättning, missbruk/riskbruk och vuxenpsykiatri fram till juni 2019. Dessa ska leda arbetet på respektive område på uppdrag av nätverket för förvaltningschefer och efter politiska beslut. I avdelningen jobbar också olika arbetsgrupper för att belysa aktuella frågor som rör målgruppen; personer med psykiska funktionsnedsättningar över 18 år. Det övergripande målet är att skapa goda betingelser och en gynnsam återhämtningsprocess för personer som lever med psykiska funktionsnedsättningar. Samverkan på detta område har sedan 2013 styrts av direktiv i den tidigare s.k. PRIO satsning, nuvarande satsning på Psykisk hälsa, nationella riktlinjer och den länsövergripande samverkansöverenskommelsen som antogs 2013 och som har reviderats senast 2018 (*Region Dalarna; Länsöversamman analys och handlingsplan 2018 Kommuner och landsting i Dalarna*)

RUG/Vuxenpsykiatri i samarbete med Dalarnas nätverk för psykisk hälsa (jan-juni 2019)

RUG/vuxenpsykiatri har bestått av länets tre verksamhetschefer för öppenvårdspsykiatri, representanter från länets kommuner, två representanter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa och representant från Högskolan Dalarna. Kopplad till RUGen finns en utvecklingsledare med uppgift att bereda ärenden, verkställa uppdrag och utgöra en kontakt mellan nationell och regional nivå.

Dalarnas nätverk för psykisk hälsa består av, Intresseföreningen för schizofreni (IFS), Riksförbundet Attention, Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH), Riksförbundet för Suicid Prevention och Efterlevandes Stöd (SPES), Svenska OCD- förbundet, Föreningen Balans, Svenska kyrkan Borlänge, Föreningen nxtMe och Fontänhuset. Nätverket bildades 2005.

Samarbetet med Region Dalarna har vuxit fram under åren och regional utvecklingsledare, senare brukarinflytandesamordnare (BISAM) och utbildningssamordnare från Psykiatris utvecklingsenhet deltar regelbundet i nätverkets möten. Information ges fortlöpande om det regionala utvecklingsarbetet på psykiatriområdet. Gemensamt diskuteras och planeras temadagar och utvecklingsområden.

I samband med att den regionala samverkansöverenskommelsen tecknades 2013, så har synpunkter årligen inhämtats från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa.

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Ur protokollet för länschefsnätverket 2019-11-08

"8. Beslut: Redovisning av Överenskommelse inom området psykisk hälsa 2019 mellan staten och Sveriges kommuner och Landsting (SKL)

Överenskommelse inom området psykisk hälsa 2019 är en fortsättning på 2016-2018 års överenskommelser. För 2018 redovisade länets arbete genom att landsting och kommunerna gemensamt genomförde analyser och upprättade en handlingsplan: "Uppdrag psykisk hälsa. Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa". På chefsnätverkets möte 201910-04 föreslog Jeanette Hjortsberg, Divisionschef psykiatri, att 2019 års redovisning kan ske med avstamp i den redovisning som togs fram för 2018. Detta eftersom medlen för 2019 års överenskommelse kom kommuner och region sent tillhanda, vilket har inneburit att arbetet i stort sett har fortgått i enlighet med den redovisning dvs. analys och handlingsplan som skrevs 2018. För 2019 kommer en kortare sammanfattning att lämnas som ett missiv till föregående års handlingsplan.

Chefsnätverket beslutar:

-att 2018 års analys och handlingsplan lämnas till SKL för redovisning av Överenskommelse inom området Psykisk hälsa 2019 med tillägget att redovisningen först utsänds på remiss till kommunerna."

Dalarnas nätverk för psykisk hälsa beslutar:

Utifrån ovanstående har inte Dalarnas nätverk för psykisk hälsa kunnat lämna synpunkter på någon ny analys och handlingsplan och har därför utgått ifrån 2018 års dokument samt synpunkterna som lämnades 2018. Årets synpunkter, utvärderingar och kompletteringar kunde då ändå sammanfattas i denna skrift.

Bakgrund och samarbeten	2	Stöd efter utskrivning från slutenvård	6
Beslut	3	Vårdkedja, självskadebeteende	6
Arbetet 2019	4	Personliga ombud.....	7
Synpunkter	4	SIP	7
Tillgänglighet.....	4	Unga/unga vuxna	7
Personalutbildningar	4	Psykisk hälsa hos äldre	7
Brukarråd	4	Missbruk	7
Bemötande och attityd	5	Boenden med särskild service	8
Stöd till anhöriga	5	Sysselsättning och arbete	8
Stöd till föräldrar m. särskilda behov.....	5	Boendestöd	8
Stöd till barn med föräldrar med		Peer support	9
särskilda behov	5	Inflytande och delaktighet	9
Delat beslutsfattande	6	Strategier för inflytande och delaktighet	9
Fast vårdkontakt.....	6	Kallelse	9
Samordning	6	1177– mina vårdkontakter	9
Vård och stödsamordning.....	6	Nationella hjälplinjen	9

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Arbetet 2019

Landstinget har bildat region och i samband med det slogs dåvarande Region Dalarna samman med Landstinget och tillsammans bildades Region Dalarna. Då valde även länschefsnätverket att de fem regionala utvecklingsgrupperna (RUG) skulle upplösas och istället bilda arbetsgrupper som friare kan gå i varandras kärnfrågor lättare.

Vuxenpsykiatriens RUG var först ut att upphöra vilket skedde i juni 2019. Det finns nu en osäkerhet hos brukarrörelsen då inga arbetsgrupper har skapats ännu i november 2019 och det upplevs bortprioriterat. Brukarrörelsen förväntar sig att bli inbjudna till arbetsgrupperna för att få med brukarperspektivet i arbetet. En oro finns också att brukarrörelsen tappar viktig information och sammanhang då RUGén läggs ner. Dalarnas nätverk förväntar sig att bli inbjudna till arbetsgrupper för att tillföra ett brukarperspektiv i framtiden.

Hearing

Inbjudna till 2019 års hearing den 4 september var, Velfärdsrådet, socialcheferna i länet, förvaltningschefsnätverket. Dalarnas nätverk för psykisk hälsa, psykiatriens brukarråd, övriga föreningar inom psykisk (o)hälsa samt personliga ombud i Dalarna. Inför hearingen hölls ett möte för att ge möjlighet att förbereda och bredda diskussionen.

Efter årets hearing skickades en förfrågan ut till Dalarnas nätverk om att inkomma med synpunkter på arbetet med psykisk hälsa i Dalarna. Deltagare från nätverket samlades för att ge synpunkter och för att komma fram med detta dokument som sammanfattar det.

Synpunkter på regionpsykiatri och den kommunala socialpsykiatri

Tillgänglighet

Synpunkter 2019. Fortsatta svårigheter för de patienter som bor långt ifrån orter som erbjuder öppenvård och i nätverket hoppas vi att fler tar efter Borlänge/Säters satsning där man i Säters har öppnat upp en "filial" från öppenvården i Borlänge. De har öppet en dag i veckan då personal från Borlänge finns på plats. Mycket bra initiativ! De delar lokaler med smärtkliniken på skönviksområdet. Där kan man bland annat få injektioner och samtal efter bokat besök. Alternativt ska det erbjudas mobila team inom psykiatri som istället åker hem till patienterna. Alla patienter har dock inte svårigheter att ta sig till en mottagning i annan kommun, men det kan bli ett stort hinder för patienter som själva inte är helt motiverade att ta emot vård, eller patienter som har svårigheter med att resa kommunalt.

Personalutbildningar

Synpunkter 2019 och 2019. Riktade utbildningsinsatser till vårdpersonal är ett fortsatt behov.

Brukarråd

Brukarråd finns tre stycken i regionens regi, Vuxenpsykiatri, missbruk/beroende och BUP.

Synpunkter 2019. Psykiatriens brukarråd förstärks nu med patientnämnden och ett arbetsdokument jobbas fram för att stärka brukarrådet och en tydligare form av inflytande och delaktighet skapas.

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Bemötande och attityd

Synpunkter 2018 och 2019. Bemötandefrågan inom psykiatrin fortsätter att diskuteras och måste förbättras. Upplevelsen av bemötandet vid första kontakten är oerhört viktig och kan vara avgörande för fortsatt behandling. Kunskapen om att möta hela patienten och se helheten med patientens nätverk måste förbättras.

Ingen direkt attitydförändring har skett inom regionens psykiatri och kommunens social-psykiatri. Patienten ska vara med i skapandet av sin egen vård och de professionella bli medvetna om att de inte sitter inne med alla svaren. Medarbetare måste bli bättre på att lyssna till patienten/individen och anhöriga, det är viktigt att anhöriga bjuds in att delta i vård och stöd. För att anhörigmedverkan ska bli en naturlig del i vården så bör anhöriga vara med redan från de första insatserna.

Det är då viktigt hur frågan om anhörigas delaktighet ställs. Det kan vara avgörande om informationen signalera en positiv inställning till anhöriga genom t.ex. informera patienter om att "enheten/avdelningen brukar samarbeta med anhöriga" och fråga "Vem av dina anhöriga vill du bjuda in till mötet? i stället för att fråga "vill du ha sekretess?"

Stöd till anhöriga

Synpunkter 2018 och 2019. Det är fortfarande så att anhörigstöd inte erbjuds i alla kommuner.

Synpunkter 2019. Det är lagstadgat så vi undrar hur vissa kommuner kan bryta mot lagen? Se socialtjänstlagen 5 kap §10.

De anhörigstödare som finns i kommunerna måste få påbyggnad i sitt uppdrag att veta mer vart man vänder sig vid specifika fall.

Det upplevs sämre under senaste åren då det tagits bort i vissa kommuner men det har också mycket positiva effekter där det finns och man har på flera ställen bjudit in även föreningarna till samarbete.

Kommunerna ska veta vem de ska kontakta när man som anhörig ringer och önskar stöd, så är det inte nu. Vårdpersonal inom psykiatrin behöver få kunskap i anhörigfrågor då det upplevs som att man som anhörig inte är viktig i patientens vårdförlopp.

Krishantering för anhöriga?? Vid trauman med en patient så måste den anhöriga tas om hand och erbjudas stöd!

Varför finns det inte regelbundna anhörigträffar inom psykiatrin, så som det tex finns på Dala ABC? Även inom missbruk finns anhörigträffar dit du kan komma utan den anhöriga ens behöver vara inlagd eller godkänna att du som anhörig deltar i träffen.

Stöd till föräldrar med särskilda behov

Synpunkter 2019. I Region Dalarna har man erbjudit konferenser och utbildningar på temat föräldraskapsstöd och dessa har varit både uppskattade och välbesökta. Det planeras fortsatt även för 2020 men då genom Länsstyrelsen.

Stöd till barn med föräldrar med särskilda behov.

Synpunkter 2019. Barnpiloterna inom psykiatrin är oerhört värdefulla men oklart hur det ser ut över länet och om det är avsedd vis personal till uppdraget. Dialogen finns i Falun men oklart om det finns i andra kommuner. Väldigt värdefullt för barn att få detta stöd och borde finnas i hela länet.

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Delat beslutsfattande

Synpunkter 2018 och 2019. Delat beslutsfattande utgör tillsammans med personcentrerad vård grundbultar i allt arbete. Fortsatt svårigheter med att brukare inte känner sig delaktig i sin vård.

Fast vårdkontakt

Synpunkter 2019. Det kan ibland upplevas att det inte finns rutiner när den fasta vårdkontakten inte är på plats, tex har semester eller är sjuk. Detta behöver ses över så att en samsyn finns i regionen hur detta ska hanteras, så att inte patienten blir lidande.

Ojämnt över länet hur det fungerar med fast vårdkontakt. Vissa lämnar ut sitt direktnummer och vissa gör det inte. Det behöver ses över i länet så att man gör lika. Alla bör få direktnummer till sin fasta vårdkontakt för att slippa sitta i telefonkö varje gång när man har en pågående vårdkontakt. Fortfarande svårtillgängligt men något bättre under 2019.

Samordning

Synpunkter 2018 och 2019. Behovet kvarstår av generellt bättre samordning mellan socialtjänsten och regionpsykiatrien varför det fortsatt behöver vara ett utvecklingsområde. Fortsätta jobba med tydlighet kring vilket ansvar mellan kommun och region. Samordning är det måste.

Vård och stödsamordning

Synpunkter 2019. Under 2019 har inga utbildningar har genomförts.

Synpunkter 2018 och 2019. Det upplevs olika över länet och det behöver bli en samsyn kring vård och stödsamordning. Vilket stöd får de utbildade? Arbetar de som det efter utbildningen trots att de flesta inte fick avlastning från sitt ordinarie arbete? I brukarrörelsen upplevs det sällan att vård och stödsamordning erbjuds.

Generellt är okunskapen stor, hur gör man för att få en? Vilka är dom? Vad gör dom? Att utbildningen är borttagen tycker nätverket är fel då det ständigt finns ett behov av att utbilda personal. Alla intentioner med vård och stödsamordning tyckte vi var bra. Om det ska fungera i praktiken så behöver personer anställas som endast jobbar med samordningen. Det är en omöjlighet att lyckas om man ska fortsätta sitt vanliga jobb och samtidigt bygga på med samordning.

Stöd efter utskrivning från slutenvård

Synpunkter 2019. En önskan är att det skulle finnas stöd efter utskrivning från slutenvården. Likt så som det är när man suttit i fängelse och kommer ut. Någon form av utslussning och någon som kollar hur det går hemma.

Vårdkedja för patienter med självskadebeteende och omfattande behov av vård och stöd

Synpunkter 2019. I förra årets synpunkter står att man på Region Dalarna haft som uppdrag att fokuserat på personer med självskadebeteenden. Vad har hänt med uppdraget? Fortsätter det? Hur har man i länet arbetat med det? Egeninläggning har införts och fungerar bra. Patienter lägger in sig själv tidigare än vad det blivit innan och man får färre vård dygn då man inte blir lika dålig numer. Man kan komma in utan bedömning på en akutmottagningen vilket är mycket positivt.

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Personliga ombud

Synpunkter 2018 och 2019. Personliga ombud utgör en oerhörd viktig del för väldigt många personer i kommunerna och måste finnas kvar även fortsättningsvis.

Synpunkter 2019.

Psykiatrins personal måste känna till att Personliga ombud finns och informera om det!

SIP

Synpunkter 2019. Förutsättningen för att kunna gå framåt och minska den psykiska ohälsan är många gånger att fortlöpande hitta rätt balans i medicinering kontra aktuella aktiviteter då biverkningar ofta utgör en problematik för att infria enskildas målsättningar. I en SIP ligger oftast ansvaret för aktiviteter på kommun och förskrivning av läkemedel på regionen. För att detta ska fungera måste det finnas god kunskap bland personal på kommunen att tillsammans med den drabbade och dennes närstående bedöma effekter för rapport och konsultation med läkare. Läkarkapacitet måste finnas motsvarande målsättning i SIP. I dagsläget är uppföljningen utebliven eller sker allt för sällan.

Den informationsbroschyr riktad till brukare som nämnts i tidigare synpunkter verkar inte leva kvar. Varför? Hur jobbar man för spridning nu? På många håll är det tvivelaktigt hur det fungerar när SIP görs.

Synpunkter 2018 och 2019. Metoden verkar inte vara fullt ut implementerad i kommuner och region. Svårigheter med vikarier och stafettläkare. Görs det alltid en SIP vid utskrivning från slutenvården? Har medarbetarna fått utbildning? Finns metodhandledning? Finns rutiner upprättade? Finns mentorer? När SIP är dåligt implementerad går resurs och ambition till administration och målet med SIP går förlorad. Detta är vår erfarenhet i Dalarna.

Unga/unga vuxna.

Synpunkter 2019. Många bekräftar att det är stora svårigheter med övergången mellan BUP och öppenvård.

Psykisk hälsa hos äldre

Synpunkter 2018 och 2019. Psykisk ohälsa bli allt vanligare bland äldre personer. Förekomsten av oro, ångslan, ångest och sömnproblem hos äldre personer är hög jämfört med andra vuxna.

Synpunkter 2019. Utbildning i Mental Health first aid (MHFA) eller på svenska Första hjälpen till psykisk hälsa har tidigare genomförts med inriktning på *äldre* under några år. Dessa utbildningar kommer fortsätta och under 2020 även att utökas till även *ungdomar* och *vuxna*.

Missbruk

Synpunkter 2018 och 2019. Samsjukligheten är stor och det är lätt att hamna mellan stolarna upplever de drabbade.

Synpunkter 2019. Mer kunskap behövs om spelmissbruk, sexmissbruk, matmissbruk/ätstörningar.

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

Boenden med särskild service.

Synpunkter 2018 och 2019. I de flesta boenden med särskilt stöd i Dalarna ställs man utanför när man inte får träna på nödvändiga färdigheter som ex, matlagning, planera inköp, städ/tvätt. I många boenden i Dalarna, för vår målgrupp, finns det hinder och regeltolkningar som omöjliggör individens rätt till återhämtning och träning för att kunna ta makt över sitt eget liv. Målet måste vara att komma till ett eget boende.

Synpunkter 2019. Borlänge har nu ett boende för samsjuklighet missbruk/beroende och psykiska funktionshinder vilket vi tycker är väldigt bra. Lokaler som är dåligt anpassade är också ett problem som varit under lång tid. Det finns riktlinjer för dessa boenden och förändring och flytt till rätt anpassade lägenheter har inte prioriterats. Utbildningsnivån på personal ifrågasätts och stor omsättning på personal som ger osäkerhet och en otrygg vardag. Synen på institution måste förändras. Det finns utmärkt utbildnings- och diskussionsunderlag från Socialstyrelsen som borde vara ett obligatorium för nyanställda och som uppföljningsunderlag,

Sysselsättning inom boenden med särskild service

Synpunkter 2019. Boenden är bemannade dygnet runt, aktiviteter önskas mer på kvällstid. Med riktade utbildningsinsatser borde personalen kvällstid kunna leda olika positiva aktiviteter anpassade till intressen och behov som finns på boendet. Det här är ett sätt att öka livskvalitén med många positiva effekter men också att ge ett rikare arbetsinnehåll till anställda.

Sysselsättning och stöd till arbete för personer med psykiska funktionsnedsättningar

Synpunkter 2019. Sysselsättning borde finnas för personer med psykiska funktionsnedsättningar och psykisk sjukdom, likt som sommarjobb finns för ungdomar i kommunerna. Fontänhuset i Falun är ett bra exempel på där personer med psykisk ohälsa får möjlighet till en meningsfull vardag och ett steg närmare ett arbete. Även Borlänge har tagit beslut om att se över möjligheten att starta ett Fontänhus. Man måste ha en diagnos för att få extra handledning och där faller många. Är man motiverad och vill ha en sysselsättning i en kommun så ska det utgå ifrån svårigheterna och inte diagnos. Även om man har en diagnos så är det stora svårigheter när det gäller sysselsättning och många vill komma vidare men det är ingen som tar tag i frågan. Finns inte lagstadgat genom LSS för de flesta i våra målgrupper då man ofta ingår i personkrets 1. Samordningsförbunden Finsam finns men det är oroväckande att arbetsförmedlingen läggs ner och vilket stöd som kommer som ersättning. Det har inte fungerat bra för vår målgrupp tidigare och vi är oroliga för att det inte kommer bli bättre av att myndigheten försvinner.

Boendestöd

Synpunkter 2018 och 2019. Kvarstår: En svårighet som verkar tämligen allmän är att det inte alltid respekteras är när brukaren vill ha en och samma person som kommer från boendestödet. Man ska kunna byta boendestödjare om kemin inte stämmer. I andra fall har det visat sig vara positivt med flera olika boendestödjare, man har lärt sig att acceptera olika personer. Är det socialt umgänge som personen har så är det oerhört viktigt att det är samma person som kommer för att få förtroende och för att komma vidare i sin utveckling.

Synpunkter 2019

I Säter har boendestöd upphört att skjutsa brukare/patienter till exempelvis öppenvården och det blir ett problem för de personer som inte kan hantera att tex åka kommunalt. I något fall har det visat sig att den avtalade tiden inte alltid respekteras. Boendestödjaren smiter iväg i förtid. Kanske har 1,5 timme inbokats men efter bara 20 minuter försvinner boendestödjaren. I Säter upplevs dock boendestödet i allmänhet som väldigt bra.

Synpunkter från Dalarnas nätverk för psykisk hälsa 2019

- UPPDRAG PSYKISK HÄLSA

PEER support.

Synpunkter 2019. En arbetsgrupp har påbörjat ett arbete med att införa PEER support någonstans i Dalarna. NSPH kommer att finnas som stöd i det arbetet och förslag på ekonomi och utbildningar tas fram för att fortsätta arbetet under 2020. Nätverket ser fram emot att följa detta och kommer finnas med som stöd för den /de som blir erbjuden att arbeta som PEER support samt för personalen.

Inflytande och delaktighet på verksamhets- och organisationsnivå

Synpunkter 2018 och 2019. I Region Dalarna ska brukare-, patient- och anhörig-organisationer bjudas in att delta i planering, genomförande och utvärdering av arbetet genom representation i arbetsgrupper, utbildningar och konferenser.

Synpunkter 2019. I projektet Inflytande och delaktighet - psykisk hälsa anställs en brukarinflytandesamordnare (BISAM) tillika projektledare för att arbeta med inflytande och delaktighetsfrågor och som medverkar i nätverket och ger stöd till föreningarna. En oro finns dock i att det är ett projekt och att det behöver implementeras och bli en fast tjänst i Region Dalarna.

Strategier för patienter och brukares inflytande och delaktighet

Synpunkter 2018 och 2019. För att utveckla inflytande på verksamhetsnivå och organisationsnivå finns Brukarråd inom psykiatri, missbruk/beroende och BUP's. Brukarrepresentation i arbetsgrupper samt ett kontinuerligt samarbete med Dalarnas nätverk för psykisk hälsa. 20 brukarrevisorer är utbildade i vårt län men det saknas fortfarande en organisation som samordnar revisioner.

Kallelse

Synpunkter 2018 och 2019. I kallelsen som var önskemål till 2018 vill man att det ska stå "Ta gärna med din anhörige/ närstående". Det har stått i vissa fall men andra inte. Det måste bli en stående rad i kallelsen som alltid finns med.

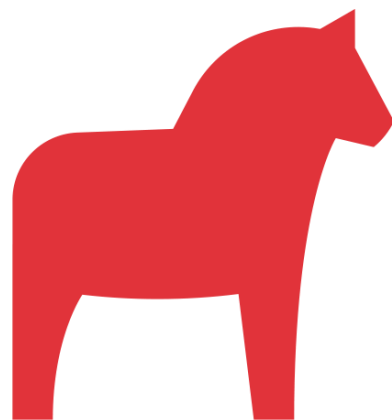
1177-mina vårdkontakter

Synpunkter 2019. Det är önskvärt att ordna så att tidsbokningar blir synliga via 1177.se så att patienter enklare kan se sin bokning och möjlighet att se sina tider. Fungerar fortfarande inte.

Nationella hjälplinjen

Synpunkter 2019. Nationella hjälplinjen upphör vid årsskiftet 2019/2020 och det finns en oro hur regionen är förberedda på detta om det blir många fler som söker hjälp via 1177.

För sammanfattningen ansvarar:
 Therese Olsson, brukarinflytandesamordnare (BISAM) och
 projektledare inflytande och delaktighet - psykisk hälsa
 Region Dalarna, avdelningen för hälsa och välfärd
 tillsammans med Dalarnas nätverk för psykisk hälsa.

**REGION
DALARNA**